

1. ÚVODNÉ USTANOVENIA

Tento dokument má za cieľ v zmysle Zákona o cenných papieroch priblížiť klientovi jednotlivé druhy rizík spojených s investovaním do finančných nástrojov so zreteľom na jeho zaradenie v rámci kategorizácie klientov a na jeho odborné znalosti a skúsenosti súvisiace s uskutočňovaním obchodov s finančnými nástrojmi tak, aby správne porozumel týmto rizikám a následne prijal zodpovedné investičné rozhodnutia.

V prípade, že klient požaduje podrobnejšie informácie o rizikách alebo informácie týkajúce sa rizík špecifických operácií klienta, tieto informácie budú poskytnuté klientovi na požiadanie.

2. VŠEOBECNÉ INFORMÁCIE

Riziko predstavuje v širšom zmysle pravdepodobnosť výskytu straty, škody alebo ohrozenia. Vo finančnom svete predstavuje pravdepodobnosť, že sa trhová hodnota finančného nástroja po uplynutí stanoveného časového obdobia bude odlišovať od investorom očakávanej trhovej hodnoty tohto nástroja.

Potenciálny výnos akejkoľvek investície závisí priamo od výšky podstupovaného rizika: čím je vyšší potenciálny výnos, tým je väčšie aj podstupované riziko.

S investovaním do finančných nástrojov je spojené množstvo rôznych druhov rizík, ktoré sa na celkovej rizikovosti investície podieľajú v rôznej miere. Preto ich charakter a závažnosť je predmetom nasledujúcich statí.

3. DRUHY RIZÍK

a) Limitované, nelimitované riziko

Finančné nástroje s **limitovaným rizikom** sú také, pri ktorých je výška straty v najhoršom prípade na úrovni pôvodnej výšky investície, t. j. investor stratí celú sumu investovanú do týchto finančných nástrojov (napríklad nákup akcií alebo dlhopisov).

Pri finančných nástrojoch s **nelimitovaným rizikom** môže byť v prípade nepriaznivého vývoja trhových podmienok výsledkom investície do takéhoto finančného nástroja strata, ktorá môže aj niekoľkokrát prevýšiť pôvodne investovanú sumu. Vysporiadanie takejto straty si bude následne vyžadovať dodatočné výdavky a dodatočné finančné prostriedky zo strany investora na vysporiadanie finančných záväzkov vyplývajúcich z daného finančného nástroja a prevyšujúcich pôvodnú výšku investície.

Nelimitované riziko v podmienkach Penta Bank, a. s. je spojené najmä s:

- forwardovými operáciami,
- investíciami spojenými s tzv. „leverage“ pákovým efektom

b) Kreditné riziko (Credit Risk)

Predstavuje riziko úplného alebo čiastočného nesplnenia záväzkov dlžníka (emitenta) voči majiteľovi cenných papierov, napr. v prípade platobnej neschopnosti. Ako pomôcka na určenie bonity dlžníkov (emitentov) môžu slúžiť tzv. ratingové ohodnotenia renomovaných medzinárodných spoločností. Najvyšším ratingovým ohodnotením je AAA, pričom so znižujúcim sa hodnotením (rating B alebo C) stúpa kreditné riziko emitenta a zároveň dochádza k zvyšovaniu požadovaného výnosu (riziková prémie).

c) Menové riziko (Currency Risk)

V prípade, že je investícia uskutočnená v cudzej mene, jej výnos a riziko závisí aj od vývoja menového kurzu. Toto riziko existuje aj v prípade, že investícia bola vykonaná v jednej mene, avšak jej podkladové aktíva sú v inej mene (akciové fondy investujúce do cudzomenových akcií, nákup akcií obchodovaných primárne v cudzej mene a pod.).

d) Úrokové riziko (Interest Risk)

Úrokové riziko reprezentuje riziko straty v dôsledku zmeny ceny nástrojov citlivých na zmenu úrokových sadzieb. Ide predovšetkým o riziko zmeny úrokových sadzieb, zmeny tvaru výnosovej krivky, zmeny volatility úrokových sadzieb a zmeny vzťahu alebo rozpätia úrokových indexov. Napríklad v prípade nárastu úrokových sadzieb na finančnom trhu, hodnota dlhopisov s fixnými kupónmi alebo iných podobných finančných nástrojov zvyčajne klesá. Naopak, v prípade poklesu úrokových sadzieb na finančnom trhu, hodnota dlhopisov s fixnými kupónmi alebo iných podobných finančných nástrojov zvyčajne rastie.

Zmena úrokových sadzieb často súvisí aj s výškou nákladov na získanie zdrojov. V prípade, že investor získava zdroje alebo financuje svoje finančné operácie prostredníctvom zdrojov získaných za úrokovú sadzbu nadviazanú na nejakú referenčnú úrokovú sadzbu (napr. LIBOR, EURIBOR atď.), zvýšenie úrokových sadzieb môže negatívne ovplyvniť náklady na získanie týchto zdrojov (cost of carry).

e) Riziko likvidity (Liquidity Risk)

Predstavuje riziko, že v prípade potreby sa finančný nástroj nepodarí speňažiť podľa požadovaných podmienok klienta. Konkrétne to znamená, že cena finančného nástroja bude podstatne nižšia, ako klient očakáva podľa posledných známych cien daného finančného nástroja alebo čas potrebný na dosiahnutie požadovanej ceny bude neprimerane dlhý.

Obchodovateľnosť finančných nástrojov môže závisieť od viacerých faktorov, ako je napr.:

- obchodovateľnosť finančného nástroja na niektorom organizovanom trhu alebo len možnosť s ním obchodovať na OTC trhoch
- burzové zvyklosti
- nálada na trhu
- existencia tvorcu trhu (teda subjektu, ktorý povinne kótuje cenu nákup aj cenu predaj daného finančného nástroja)
- monetárna politika centrálnych bánk/vlád
- počet kusov finančného nástroja na kúpu/predaj v pokyne klienta
- situácia na iných trhoch, ako je trh daného finančného nástroja
- špecifické inštrukcie klienta stanovené v jeho pokyne
- počet účastníkov trhu
- povaha finančného nástroja

Nízku likviditu na trhu s daným finančným nástrojom naznačuje aj veľký rozdiel (tzv. spread) medzi najlepšou cenou na strane dopytu a najlepšou cenou na strane ponuky. V každom prípade odporúčame klientom informovať sa o likvidite konkrétneho finančného nástroja pred jeho kúpou.

f) Riziko pákového efektu (Leverage risk)

Pákový efekt znamená taký jav, keď investor na investovanie do vybraného finančného nástroja použije len časť svojich prostriedkov a zvyšnú časť si požičia (napr. od brokera), pričom v prípade pozitívneho vývoja kurzu finančného nástroja je celkový zisk investora vzhľadom na množstvo vložených vlastných prostriedkov mnohonásobne vyšší (a teoreticky neohraničený), ako keby investíciu prefinancoval len z vlastných zdrojov (t.j. ak by si nepožičal).

Je však možná aj opačná situácia, keď kurz finančného nástroja klesne a investor dosahuje stratu, ktorá je mnohonásobne vyššia, ako keby investíciu prefinancoval len z vlastných zdrojov a zároveň jej výška je teoreticky neohraničená.

Typickým príkladom finančných nástrojov, ktoré obsahujú riziko pákového efektu, sú napríklad forwardové operácie a turbo certifikáty.

g) Riziko volatility (Volatility risk)

Riziko volatility je spojené s pohybmi ceny jednotlivých finančných nástrojov. Volatilita meria premenlivosť (nestálosť) ceny finančného nástroja a je vysoká, ak sa cena finančného nástroja výrazne mení počas určitého časového obdobia (v prípade niektorých nástrojov je to na dennej báze, v prípade iných je toto obdobie dlhšie). Riziko volatility sa potom určuje na základe porovnania priemerného rozdielu medzi najnižšou a najvyššou cenou finančného nástroja počas stanoveného

časového obdobia a vyjadruje riziko potenciálnej straty v dôsledku miery premenlivosti ceny daného finančného nástroja.

Volatilita je individuálna pre každý finančný nástroj, pre každú splatnosť, pre každý trh a pre každé pozorované časové obdobie. Dokonca aj samotná volatilita má svoju volatilitu.

h) Riziko realitného trhu

S investíciou do finančných nástrojov naviazaných na realitný trh je spojené taktiež riziko realitného trhu. Riziko realitného trhu, ako ja ostatné riziká spojené s finančnými nástrojmi naviazanými na realitný trh, sú podrobne popísané v prospekte príslušného finančného nástroja.

Investor by si mal predovšetkým uvedomiť, že realitný fond investuje podstatnú, prípadne aj celú časť svojich aktív do nehnuteľností. Realitný fond nie je určený na krátkodobé investovanie a investičný cieľ a politika realitného fondu predpokladá, že finančné nástroje budú držané dlhšie obdobie. Investície podliehajú rizikám spojeným s vlastníctvom a prevádzkou komerčných ako aj iných nehnuteľností, rizikám spojených so všeobecnou ekonomickou situáciou, miestnymi podmienkami v oblasti nehnuteľností, konkurenciou zo strany iných realitných spoločností, schopnosťou externých správcov nehnuteľností spravovať a prenajímať nehnuteľnosti, nedostupnosťou hypotekárnych zdrojov alebo výkyvmi úrokových sadzieb, ktoré môžu sťažiť predaj nehnuteľnosti, finančnou situáciou nájomcov, kupujúcich a predávajúcich nehnuteľností, prípadne iným rizikám ako napr. zmeny sadzieb dane z nehnuteľností, cien energií a iných prevádzkových nákladov, zavedenie regulácie nájomného, nedostatok energií a dodávok, environmentálne riziko, vládne nariadenia, nezamestnanosť, inflácia, lokálne recesie alebo iné ekonomické udalosti. Investor na seba berie riziko pohybov výšky nájomného a obsadenosti realitných aktív, ktoré fond nadobúda. Nie je žiadna garancia, že nájomné neklesne pod súčasnú úroveň, alebo že realitné aktíva vo vlastníctve fondu budú prenajaté. Hodnota realitných aktív sa v dôsledku zmeny trhových faktorov môže meniť a nie je garantovaná ich súčasná hodnota. Realitný fond používa na ocenenie nehnuteľností externého valuátora. Znalecký posudok alebo ocenenie je len odhadom hodnoty a nepredstavuje presnú predajnú hodnotu. Konečný predaj realitného aktíva za trhovú hodnotu závisí vo veľkej miere od ekonomických a iných podmienok, na ktoré správca fondu nemá vplyv. Okrem toho hodnoty stanovené posudkom, alebo inak, nemusia korešpondovať s cenou, za ktorú by realitná investícia mohla byť predaná, pretože trhové ceny realít môžu vyplynúť len z rokovaní medzi záujemcom a predávajúcim. Ak realitný fond kupuje alebo predáva určitú realitnú investíciu, realizovaná hodnota môže byť vyššia alebo nižšia ako hodnota na základe posudku alebo iného ocenenia daného aktíva.

Riziko realitného trhu, či už jednotlivo alebo v kombinácii s inými rizikami (napr. likviditné riziko, riziko spojené s úrokovými sadzbami), môže spôsobiť buď zníženie výnosov, alebo zvýšenie prevádzkových a iných nákladov, čo môže podstatne ovplyvniť finančnú situáciu a výnosy konkrétnych investícií realitného fondu a fondu všeobecne.